

Grey Scale #13

DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

~~SECRET~~

POJENIE

Egz. Nr 1

Ppłk dr Wojciech MICHALAK

SPRAWOZDANIE Z UDZIAŁU W ĆWICZENIU WOJSK LOTNICZYCH p.k. „MAJ - 87”

50387

WARSZAWA

CZERWIEC

1987

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

~~POUFNE~~
JAWNE

POUFNE

Egz. Nr 1

Ppłk dr Wojciech MICHALAK

SPRAWOZDANIE Z UDZIAŁU W ĆWICZENIU WOJSK LOTNICZYCH p.k. „MAJ - 87”

50387

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

Egz. nr 1..

Prot. 706/97.07.07 *Wm*

Ppłk dr Wojciech MICHALAK

S P R A W O Z D A N I E

Z UDZIAŁU W ĆWICZENIU WOJSK LOTNICZYCH

p.k. "MAJ-87"

S P I S   T R E Ś C I

	Strona
1. Termin przeprowadzenia i temat ćwiczenia	3
2. Uczestnicy ćwiczenia	3
3. Cele ćwiczenia	3
4. Struktura ćwiczenia	4
5. Zamiar i ogólny przebieg ćwiczenia	4
5.1. Sytuacja operacyjna i jej rozwój	4
5.2. Skład frontu, WLF i WLA	5
5.3. Zadanie frontu i zamiar jego wykonania	6
5.4. Wnioski z planowanych i realizowanych działań lotni- ctwa	7
6. Ogólne wnioski z działań lotnictwa oraz ich wykorzysta- nie w procesie dydaktycznym i naukowym ASG WP	24

1. W dniach od 26 do 28 maja 1987 r. przeprowadzone zostało jednostronne wieloszczeblowe ćwiczenie dowódczo-sztabowe WLF ze środkami łączności w terenie p.k. "MAJ-87" na temat: "Planowanie i organizacja działań bojowych WLF w operacji zaczepnej frontu prowadzonej w warunkach szerokiego stosowania przez nieprzyjaciela środków WRE".
2. W ćwiczeniu uczestniczyły dowództwa i sztaby: WLF, wszystkich dywizji /w tym rezerwowego dowództwa DLMB wydzielonego ze składu WOSL/ i pułków, 1 i 2 CDB WLF oraz CDB IM. Ponadto wykorzystano 2 Su-20R z 2 DLMB, po 2 TS-11 z 3 DLMB i 4 DIM oraz 2 MiG-21R do prowadzenia rozpoznania powietrznego rozwiniętych punktów dowodzenia.

Dowództwa i sztaby ćwiczących jednostek rozwinęły SD w warunkach polowych w rejonach bezpośrednio przyległych do miejsc stałej lub czasowej dyslokacji. Jedynie w rejonie PIŁY i ŚWIDWINA rozwinęto SD pśb operacyjnie podporządkowanych 1 i 2 CDB WLF. SD WLF zostało rozmieszczone w pobliżu m. ZAKRZEWO w rejonie POZNANIA.

3. Cele ćwiczenia.

3.1. Cele szkoleniowe:

1. Doskonalenie dowództw i sztabów WLF w organizowaniu i prowadzeniu działań bojowych podczas operacji zaczepnej frontu w warunkach stosowania przez nieprzyjaciela środków WRE.
2. Doskonalenie komórek organizacyjnych sztabów szczebla operacyjnego i taktycznego w opracowaniu dokumentów dowodzenia wojskami i przekazywaniu zadań podwładnym oraz w udzielaniu pomocy i kontroli przygotowania podwładnych do działań bojowych.
3. Doskonalenie dowództw i sztabów w organizowaniu zabezpieczenia bojowego, zwłaszcza w zakresie rozpoznania powietrznego i pokonywania OPL nieprzyjaciela.
4. Przygotowanie dowództw i sztabów do ćwiczeń p.k. "CZERWIEC-87", "JASTRZĄB-87", "PRZYJAŹŃ-87" i "SOJUZ-87".

3.2. Cel badawczy:

Określenie możliwości lotnictwa rozpoznawczego WLF w wykrywaniu obiektów systemu dowodzenia nieprzyjaciela.

4. Struktura ćwiczenia

Ćwiczenie składało się z dwóch etapów. W pierwszym etapie /10.00 26.5 - 5.00 27.5/ przyjęto temat: "Organizacja i planowanie działań bojowych WLF w operacji zaczepnej frontu i operacji powietrznej w warunkach stosowania przez nieprzyjaciela środków WRE".

Drugi etap /5.00 27.5 - 12.00 28.5/ obejmował temat: "Kierowanie działaniami lotnictwa w operacji zaczepnej frontu oraz organizacja i planowanie działań WLF w kolejnym dniu operacji frontu w warunkach stosowania przez nieprzyjaciela środków WRE".

5. Zamiar i ogólny przebieg ćwiczenia.

5.1. Sytuacja operacyjna i jej rozwój.

Dla zrealizowania wymienionych tematów, celów i etapów założono następującą sytuację operacyjną:

"Zachodni" w dniu 22.5 uprzedziwszy "Wschodnich" rozpoczęli w Europie działania wojenne. JKA, 1 KA /H/ i część sił 1 KA /WZ/ wspierane przez PTSP CB i BZ oraz część 2 PTSP uzyskały powodzenie i do 26.5 włączyły się na głębokość 60-100 km, gdzie operacja zaczepna "Zachodnich" została załamana.

Po przejściu "Wschodnich" do operacji zaczepnej "Zachodni" prowadzili działania obronno-opóźniające. Wprowadzili kolejne związki operacyjno-taktyczne dążąc do odzyskania inicjatywy operacyjnej. Przewidywali m.in. wykonanie przeciwuderzenia siłami 3 KA /A/.

Lotnictwo "Zachodnich" po niepomyślnie przeprowadzonej zaczepnej operacji powietrznej realizowało obronną operację powietrzną, wsparcie nacierających i broniących się wojsk oraz izolowało rejon działań bojowych od dopływu świeżych sił.

2 Front ze składu "Wschodnich" brał udział w operacji przeciwpowietrznej. Po przegrupowaniu na kierunek operacyjny 24.5 wprowadził część sił do bitwy w celu załamania natarcia "Zachodnich". O 7.00 27.5 zasadniczymi siłami przeszedł do operacji zaczepnej na Północno-Nadmorskim i Jutlandzkim Kierunku Operacyjnym.

WL 2 Frontu uczestniczyły w operacji przeciwpowietrznej bazując na obszarze kraju. Do godzin wieczornych 24.5 przegrupowały się do rejonu wyjściowego i od godzin rannych 25.5 uczestniczyły w operacji powietrznej. W dniu 25.5 wykonały dwa wyloty w pierwszym etapie operacji powietrznej, a w dniu 26.5 kolejne dwa wyloty w drugim etapie tej operacji. Od świtu 27.5 WLF osiągnęły gotowość do zabezpieczenia wprowadzenia do bitwy głównego zgrupowania uderzeniowego 2 Frontu, a jednocześnie w godzinach popołudniowych uczestniczyły w trzecim etapie operacji powietrznej. Następnie prowadziły działania w operacji zaczepnej frontu.

5.2. Skład frontu, WLF i WLA.

Z Sił Zbrojnych PRL utworzono 2 Front w składzie 8, 9 i 11A, WLF i wielu samodzielnych ZT i oddziałów. Frontowi podporządkowano 3A /NAL/ i 42 KPanc /AR/.

Przyjęto następującą strukturę WLF:

- 9 DLM w składzie trzech pułków /91, 92 i 93 plm/ na MiG-21;
- 7 DLMB w składzie 71 plmb /Su-22/, 72 plbr /10 Su-22 , 11 Su-20 i 10 Su-20R/ oraz 73 plmb /Lim-6/;
- 8 DLMB w składzie 81 plmb /Su-22/, 82 plmb /Su-7/ i 83 plmb /Lim-6/;
- 35 plrt /MiG-21R/, 16 plt /24 An-26, 6 An-12, 12 An-28/, 40 pśt /Mi-8/, 47 plks /Mi-2/, 2 eś WRE /12 Mi-17 PP/ oraz 20 elk /9 An-12, 14 Mi-2/.

Razem WLF w dniu 26.5 posiadały 460 samolotów i śmigłowców, w tym 307 samolotów bojowych i 114 nosicieli broni jądrowej. Personel latający liczył 527 pilotów /załóg/, w tym działania w DZWA i DTWA mogli prowadzić wszyscy piloci, w NZWA - 436 i NTWA - 322.

W tym samym czasie skład WLA przedstawiał się następująco:

- 8A: pięć eskadr ZT /po 9 Mi-2/ oraz 8 pśb /19 Mi-24 i 39 Mi-2/. Razem 103 śmigłowce, w tym 58 bojowych. Załóg 144, w tym DZWA i DTWA - 144, NZWA - 101 i NTWA - 66;
- 9A: pięć eskadr ZT /po 9 Mi-2/ oraz 9 pśb /20 Mi-24 i 38 Mi-2/. Razem 103 śmigłowce, w tym 58 bojowych. Załóg 141,

w tym DZWA i DTWA - 141, NZWA - 109 i NTWA - 75.

5.3. Zadanie frontu i zamiar jego wykonania.

O 7.00 27.5 przejść do operacji zaczepnej na Północno-Nadmorskim i Jutlandzkim Kierunku Operacyjnym. W zadaniu bliższym rozbić ZT JKA, 1 KA /H/, część 1 KA /NZ/ i w 7-8 dniu operacji opanować /nakazana/ rubież zadania. W zadaniu dalszym rozbić ostatecznie JKA, 1 KA /H/, 3 KA /A/, część sił 1 KA /NZ/ i w 14-16 dniu wyłączyć z wojny DANIEŃ, HOLANDIĘ i północna część RFN.

Wysiężek WLF - 23 wyloty, z tego 5 wylotów w operacji powietrznej. Ponadto do dyspozycji dowódcy 2 Frontu na operację zaczepną ND na ZTDW wydzielił z 14 AL przeznaczenia operacyjnego wysiężek 15 p/1 LB i 12 p/1 LM.

Do działań w jądrowej fazie wojny WLF dysponowały 180 ładunkami jądrowymi, w tym 30x0,5 KT, 40x5 KT i 110x15 KT.

Dowódca 2 Frontu zamierzał:

Główne uderzenie wykonać w kierunku PARCHIM, BREMEN; drugie uderzenie w kierunku GOLDBERG, MOLLN, WEJEN. Zgrupowaniem uderzeniowym w składzie 8, 9 i 3A przełamać obronę nieprzyjaciela i przejść do operacji zaczepnej. W 2-4 dniu operacji wprowadzić 42 KPanc /AR/ jako OGM frontu, a w rejonie VERDEN wysadzić desant operacyjno-taktyczny /11 BPD/. Po uchwyceniu przepraw na ALLER i WEZERZE we współdziałaniu ze ZFB i 1 Frontem rozbić częściami JKA, 1 KA /H/ i część 1 KA /NZ/ oraz w 7-8 dniu operacji opanować rubież zadania bliższego FREDERICIA, ESBJERG, CUXHAVEN, WAGENFELD /230-250 km, średnie tempo 30-40 km/dobę/.

W zadaniu dalszym /głębokość 200-325 km, czas 6-9 dób, średnie tempo 40-45 km/dobę/ wprowadzić drugi rzut operacyjny frontu 11A /8-9 dzień operacji/ rozbić pozostałości korpusów pierwszego rzutu i odwody operacyjne oraz wykonać nakazane zadanie frontu.

W zadaniu bliższym frontu wykorzystać 60% wysiężku lotnictwa /11 wylotów WLF oraz 11 p/1 LB i 7 p/1 LM 14 AL/, w zadaniu dalszym 35% wysiężku /6 wylotów WLF oraz po 5 p/1 LB i LM 14 AL/. W odwodzie pozostawić 1 wylot WLF.

Związkom operacyjnym na całą operację frontu /czyli na pierwsze i kolejne operacje zaczepne armii/ wydzielić:

- 8A: 15 p/1 LMB, 2 p/1 ŚT, 2 p/1 ŚSan, 16 p/1 ŚB z tego w D1 2 p/1 LMB i 3 p/1 ŚB;
- 9A: 19 p/1 LMB, 3 p/1 ŚT, 4 p/1 ŚSan, 21 p/1 ŚB z tego w D1 2 p/1 LMB, 3 p/1 ŚB i 1 p/1 ŚT;
- 42 KPanc: 5 p/1 LMB.

Do frontowej GRU wydzielić klucz Su-20R i eskadrę Su-22 /72 plbr/ i wykorzystywać te siły z natężeniem 1 p/1 w każdym dniu operacji.

W pierwszym zmasowanym uderzeniu jądrowym użyć 110 lotniczych ładunków jądrowych, w uderzeniach kolejnych 62 ładunki w odwodzie pozostawić 8 ładunków.

5.4. Wnioski z planowanych i realizowanych działań lotnictwa.

W ćwiczeniu praktycznie rozgrywano pierwszy i trzeci dzień operacji zaczepnej frontu. W związku z tym sztab WLF opracował plany działań bojowych WLF w operacji zaczepnej 2-Frontu /wyeksponowano w nim również działania w pierwszym dniu operacji/ oraz w trzecim dniu tej operacji.

Na planie działań bojowych WLF w operacji zaczepnej frontu przedstawiono kilka tabel odzwierciedlających koncepcję działań lotnictwa w tej operacji. Najważniejsza z nich prezentowała podział wysiłku WLF w operacji /patrz tabela 1/.

Treść tabeli 1 potwierdza zasadę wykorzystywania LM, LWRE i LR /jeśli w składzie WLF jest jeden plrt/ według planu frontu. W ćwiczeniu tym przyjęto również wykorzystanie scentralizowane /zgodnie z decyzjami dowódcy frontu/ plt.

Około 60% wysiłku LMB w zadaniu bliższym frontu planowano użyć według planu frontu. W związku z tym armie według własnych planów wykorzystywały mały wysiłek LMB. Związkom operacyjnym prowadzącym operację na głównym kierunku uderzenia frontu /9A i 42 KPanc/ wydzielono około 60% wysiłku LMB /15 p/1/, którym dysponowali dowódcy wszystkich armii /25 p/1 LMB/. Zwraca przy tym uwagę stosunkowo niewielki wysiłek /5 p/1 LMB/ przewidziany do działań na korzyść OGM frontu według planu

42 KPanc.

Śmigłowce transportowe i sanitarne wykorzystywano po około 50% według planu frontu i planów armii. Pewne wątpliwości wywołuje nie wydzielenie wysiłków tych śmigłowców do dyspozycji dowódcy OGM frontu.

Na podkreślenie zasługuje większe średnie dobowe natężenie działań śmigłowców bojowych w operacji zaczepnej frontu niż innych rodzajów lotnictwa. Jeśli przyjmiemy czas trwania operacji frontu 15 dób to przy planowanych 18 wylotach WLF średnie dobowe natężenie wynosi 1,2. Natomiast śmigłowców bojowych /przy 23 wylotach każdego pułku/ 1,5 wylotu w każdym dniu operacji. Przy tym w pierwszych operacjach armii /zadanie bliższe frontu/ średnie dobowe natężenie działań śmigłowców bojowych planowano wyższe /około 1,7 zakładając czas trwania operacji 8 dób i 14 wylotów pśb/, a w operacjach kolejnych /zadanie dalsze frontu/ niższe /około 1,3 przyjmując czas trwania operacji 7 dób i 9 wylotów pśb/.

Treść tabeli 1 wskazuje ponadto na dziwny podział wysiłku LM WLF /tylko według niektórych zadań frontu/. Nie przewidywano tu również wydzielenia LM AL do działań w operacji powietrzno-desantowej^{1/}. W tabeli nie zobrazowano udziału WLF w pierwszym zmasowanym uderzeniu jądrowym frontu, a planowano ograniczone działania na korzyść 11A, która zgodnie z zamiarem prowadzenia operacji miała wejść do bitwy w zadaniu dalszym frontu.

Inna tabela przedstawiona na planie działań bojowych WLF w operacji zaczepnej 2 Frontu obejmowała stosunek sił lotnictwa przeciwstawnych stron. Do obliczeń tego stosunku sił /wykonanego za pomocą EMC/ przyjęto po stronie "Zachodnich" lotnictwo PTSP CB i BZ oraz część sił 2 PTSP, a po stronie "Wschodnich" WL 2 Frontu oraz część sił Zjednoczonej Floty Bałtyckiej. Obliczony stosunek sił przedstawiony jest w tabeli 2.

^{1/} Podczas przygotowywania operacji zaczepnej frontu przewidywano wykorzystanie całości wysiłku LM 14-AL ND na ZTDW do zwalczania w powietrzu samolotów systemu AWACS, PLSS i Assault Breaker.

Tabela 1

Podział wysiłku WLF w operacji zaczepnej 2 Frontu

Zadania WLF	Rodzaje lotnictwa									
	LM	LMB	LR	LT	ŠT	ISan	LWRE	ŠB	14 AL	LM LB
Liczba pułków	3	6	1	1	1	1	1	3		
Liczba pułkotów na operację	54	108	18	18	18	18	18	69	12	15
Walka o panowanie w powietrzu		7							4	
Niszczenie ŠNJ i systemów precyzyjnego rażenia		6								
Walka z odwodami		5								
Wprowadzenie do bitwy 8 i 9A	2								3	3
Wprowadzenie do bitwy 42 KPanc i desantowanie 11 BPD	3	5								3
Wprowadzenie do bitwy 11 A	2	4								
Zabezpieczenie forsowania	2	3								
Odparcie przeciwwuderzenia	3	6								4
Rozpoznanie, WRE i transport powietrzny			11	11	6	5	11			
Lotnicze wsparcie według planu		8						14		
		10			2	2		14		
Zadanie bliższe frontu		2			3					
		5						15		
Zadanie dalsze frontu		33	66	11	11	11	11	43	7	10
		18	36	6	6	6	6	24	5	5
Od w ó d	3	6	1	1	1	1	1	2		

Tabela 2

Stosunek sił lotnictwa

Nieprzyjaciel		Stosunek sił			Siły własne		
Rodzaj lotnictwa	Samoloty		Ilościowy	Jakościowy	Samoloty		Rodzaj lotnictwa
	Razem	NBJ			Razem	NBJ	
LMB	289	83	1:1,43	1,08:1	412	354	LMB
LM	70	-	1:3,03	1,43:1	212	-	LM
LR	52	-	1,21:1	2,70:1	43	-	LR
Razem	411	83	1:1,62	1,27:1	667	354	Razem
NBJ	83	83	1:4,27	1:2,17	354	354	NBJ

Z treści tabeli wynika, że mimo ponad półtorakrotnej przewagi ilościowej lotnictwa własnego występujące różnice jakościowe doprowadzają do niewielkiej przewagi jakościowej lotnictwa nieprzyjaciela. Przy tym jedynie w nosicielach broni jądrowej stosunek ilościowy i jakościowy jest korzystny dla lotnictwa własnego.

Na uwagę zasługuje ponadto zdecydowana przewaga ilościowa LM własnego nad nieprzyjacielskim oraz ponad czterokrotna przewaga w NBJ.

Na planie działań bojowych WLF w operacji zaczepnej frontu umieszczono również tabelę, w której porównywano wybrane możliwości bojowe lotnictwa przeciwstawnych stron. Porównanie to przedstawione jest w tabeli 3.

Tabela 3

Porównanie możliwości bojowych lotnictwa

Porównywane elementy	Nieprzyjaciel	Stosunek	Siły własne
Promień taktyczny	650	1,52:1	427
Masa bomb	2163,20	1,52:1	1424,60

Treść tabeli wskazuje, że uwzględniając wyposażenie PTSP i WLF w różne typy samolotów, uśredniony samolot nieprzyjaciela ma większe taktyczne promienie działania i udźwig bomb niż własny samolot LMB. Nie pozostaje to bez wpływu na stosunek ilościowo-jakościowy lotnictwa /tabela 2/.

W pierwszym dniu operacji zaczepnej frontu przed WLF stały dwa główne zadania operacyjne:

- zabezpieczenie wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego frontu i działania na korzyść nacierających wojsk 8 i 9A;
- udział w kolejnym wylocie operacji powietrznej, w tym zabezpieczenie przelotu 14 AL ND na ZTDW.

Dowódca WLF zdecydował wykonać zadania 2,5 wylotami, z tego 1,5 wylotu w operacji zaczepnej frontu i 1 wylot w operacji powietrznej. Ponadto do działań na korzyść wojsk frontu wykorzystać wysiłek 14 AL sprecyzowany przez ND na ZTDW /po 3 p/1 LM i LB/.

Generalny podział wysiłku lotnictwa w pierwszym dniu operacji zaczepnej frontu przedstawia tabela 4 /zobrazowana również na planie działań bojowych WLF w operacji frontu/.

Istota działań WLF w tym dniu operacji sprowadzała się do wykonywania zadań związanych z wprowadzeniem do bitwy zgrupowania uderzeniowego frontu /od 5.00 do 7.00 27,5 wysiłkiem 1 wylotu WLF oraz 3 p/1 LM i LB 14 AL ND na ZTDW/, zabezpieczeniem przelotu 14 AL i udziałem w kolejnym wylocie operacji powietrznej /od 13.00 do 15.00 wysiłkiem wykazanym w tabeli 4/ oraz wsparciem, osłoną, rozpoznaniem i transportem na korzyść nacierających wojsk frontu /0,5 wylotu WLF/. Ponadto od świtu w każdym pułku NBJ utrzymywano po kluczu samolotów w gotowości do działań z BMR.

Z treści tabeli 4 wynika, że działania LMB WLF w pierwszym dniu operacji zaczepnej frontu koncentrowano przede wszystkim na zwalczaniu obiektów pierwszej kolejności rażenia /dywizyjony "Lance", system dowodzenia/. Do zwalczania tych obiektów przewidywano również wysiłek LR i LMB wydzielonego do działań w składzie GRU frontu oraz dysponowany wysiłek LM 14 AL /do niszczenia samolotów systemu AWACS i PLSS/. Na uwagę zasługuje ponadto planowanie znacznych sił LMB do zwalczania lotnictwa

nieprzyjaciela na lotniskach mimo równoczesnego udziału WLF w operacji powietrznej.

Przy tym w kolejnym wylocie w operacji powietrznej wykorzystywano tylko 4 pułki LMB WLF. Ograniczenie to wynikało z braku sił do wykonania zadań wszystkimi plmb^{1/}. W wylocie tym WLF zabezpieczały przelot 14 AL ND na ZTDW /w korytarzu o szerokości około 50-60 km/ i zwalczały trzy baterie "Hawk", samoloty na pięciu lotniskach, dwa dywizjony "Lance" i trzy SD szczebla operacyjnego /PGA, 2 PTSP i OKLT/.

W tabeli 4 wzbudza wątpliwości przewidywane użycie LM WLF w pierwszym dniu operacji, a zwłaszcza wydzielenie 1,5 p/l do zabezpieczenia odtwarzania gotowości bojowej przez LMB. Wysiłek ten powinno się traktować jako działania w systemie OPL frontu, gdyż LM nie ma możliwości osłony wyłącznie lotnisk bazowania WLF. W związku z tym powinien on być wykazany pod pozycją osłona wojsk. Natomiast czas odtwarzania gotowości bojowej przez LMB po zmasowanych uderzeniach związanych z zabezpieczeniem wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego frontu i wykonywaniem zadań w operacji powietrznej należy eksponować jako okres wzmożonego wysiłku LM w jednolitym systemie OPL frontu.

Działania uderzeniowe WLF na korzyść wchodzących do bitwy i nacierających armii pierwszego rzutu ugrupowania operacyjnego frontu zsynchronizowane były z użyciem WRiA i ujęte w systemie ogniowego porażenia nieprzyjaciela. Obrazuje je tabela 5, umieszczona również na planie działań bojowych WLF w operacji zaczepnej 2 Frontu.

Z treści tabeli wynika, że wysiłek lotnictwa koncentrowano na obiektach rozmieszczonych na kierunku wejścia do bitwy 9A, czyli na korzyść armii prowadzącej operację na głównym kierunku uderzenia frontu. Podczas zabezpieczenia wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego frontu na kierunku 9A wykorzystano około 70% wysiłku LMB WLF i całość dysponowanego wysiłku LB 14 AL.

^{1/} Jak wspomniano poprzednio w tym dniu operacji WLF wykonywały zadania wysiłkiem 2,5 wylotu. W związku z wydzieleniem 6 p/l LMB do zabezpieczenia wejścia frontu do bitwy i następnych 6 p/l LMB do działań według planów armii, w składzie GRU i odwołu dowódcy frontu pozostał na ten dzień operacji wysiłek 3-4 p/l LMB. I właśnie tymi siłami wykonywano zadania w operacji powietrznej.

Udział WLF w ogniowym porażeniu nieprzyjaciela podczas wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego frontu/w pierwszym dniu operacji zaczepnej frontu/.

Ogniowe wsparcie nacierających wojsk	Ogniowe wsparcie ataku	Ogniowe przygotowanie ataku	Ogniowe zabezpieczenie podejścia wojsk z głębi	Pas armii
Na wezwanie z pola walki	Według planu 8A	SD: JKA, JDZ, 6 DZ	650 d "Lance", espranc na lądowisku, lotnictwo na 1 lotnisku	8A
2 p/l IMB, 2 p/l ŠB	1 p/l ŠB	1 p/l IMB	1 p/l IMB	Wysięk
Na wezwanie z pola walki	Według planu 9A	SD 1 KA /H/, SD 1 DZ /H/, 129 d "Lance", 5 DZ w rejonie ze-środkowania, tyły 1 KA /H/	SD PGA, OKLT, lotnictwo na 9 lotniskach /311, 312, 314, 315 elmb, 322 elm, 306 elr, 38 elsz, 32 i 42 el WRE/	9A
2 p/l IMB, 2 p/l ŠB	1 p/l ŠB	1 p/l IMB, 2 p/l LB	3 p/l IMB, 1 p/l LB	Wysięk
		1 p/l IMB		Wysięk GRU
	3 p/l do niszczenia w powietrzu samolotów systemów AWACS i PLSS			Wysięk LM AL ND
	1 p/l IMB			Odwód

W dwóch początkowych okresach ogniowego porażenia nieprzyjaciela w których działania bojowe prowadziły wszystkie siły LMB i LB, większość wysiłku /około 55%/ skupiono w ogniowym zabezpieczeniu podejścia wojsk z głębi. Zwalczano w tym czasie przede wszystkim lotnictwo na lotniskach. Nie znajduje racjonalnego wytłumaczenia zwalczania 650 dywizjonu "Lance" w ogniowym zabezpieczeniu podejścia wojsk z głębi, a 129 dywizjonu w ogniowym przygotowaniu ataku.

W treści tabeli 5 zwraca ponadto uwagę użycie LB 14 AL w ogniowym przygotowaniu ataku do zwalczania 5 DZ /H/ będącej w odwodzie 1 KA /H/ oraz elementów logistycznych tego korpusu. Zwalczanie tyłów korpusu realizowane było w zasadzie pierwszy raz podczas ćwiczeń operacyjnych i mogło przyczynić się do znacznego obniżenia potencjału bojowego nieprzyjaciela. Wymaga to jednak przeprowadzenia badań mających na celu ustalenie na ile obezwładnianie /dezorganizowanie/ tyłów korpusu ma wpływ na doraźne i perspektywiczne jego działania bojowe.

W trzecim dniu operacji zaczepnej frontu /29.5/ przed WLF stały trzy główne zadania operacyjne:

- zabezpieczenie desantowania 11 BPD;
- zabezpieczenie wprowadzenia do działań 42 KPanc jako OGM frontu;
- działania na korzyść prowadzących operację zaczepną armii pierwszego rzutu frontu.

Dowódca WLF zdecydował wykonać zadanie 2 wylotami WLF oraz 3 p/1 LM i LB 14 AL. Wysiłek lotnictwa AL i jeden wylot WLF przeznaczyć na działania w dwóch pierwszych zadaniach operacyjnych. Pozostały wysiłek wydzielić do działań na korzyść nacierających wojsk frontu. Ponadto w każdym pułku NBJ utrzymywać po kluczu samolotów w gotowości do działań z BMR.

Podział wysiłku lotnictwa w tym dniu operacji prezentuje tabela 6, przedstawiona na opracowanym przez sztab WLF planie działań bojowych WLF w dniu 29.5.

W tabeli tej znowu wątpliwości wzbudza podział wysiłku LM WLF, a szczególnie wydzielenie 1,5 p/l do osłony LMB podczas odtwarzania gotowości bojowej /co sygnalizowano poprzednio/ oraz 1 p/l do walki z lotnictwem nieprzyjaciela w powietrzu. Walka ta, będąca zasadniczym zadaniem LM, realizowana jest nad terenem własnym /w systemie OPL frontu/ lub w głębi ugrupowania nieprzyjaciela /głównie podczas zabezpieczenia przelotu innych rodzajów lotnictwa/. Stąd wysiłek LM powinien być wykazany właśnie w takich pozycjach tabeli.

Zwraca uwagę ponadto stosunkowo niewielki wysiłek LMB /stanowiący 25% wysiłku dobowego/ przewidziany na zabezpieczenie wejścia i wsparcie 42 KPanc przechodzącego do działań jako OGM frontu. Podkreślenia wymaga natomiast wydzielenie znacznych sił /w tym całości wysiłku 14 AL/ do działań w operacji powietrzno-desantowej.

W tym dniu operacji zaczepnej frontu planowano udział lotnictwa w ogniowym porażeniu nieprzyjaciela w operacji powietrzno-desantowej i podczas wprowadzenia do działań OGM frontu. Szczegóły działań lotnictwa w porażeniu obrazują tabele 7 i 8 /przedstawione również na planie działań bojowych WLF w dniu 29.5/.

Z treści tabeli 7 wynika znaczny zakres udziału wojsk raketowych w zwalczaniu /przy użyciu ładunków kasetowych/ systemu dowodzenia i OPL nieprzyjaciela w korytarzu przelotu LT z desantem. Uderzenia rakiet i ogień artylerii planowano tuż przed działaniami lotnictwa. W rezultacie LMB WLF i LB AL przejęły zwalczanie innych obiektów pierwszej kolejności rażenia, lotnictwa na lotniskach i lądowiskach oraz wojsk. Wątpliwości przy tym, budzi wykonywanie uderzeń przez LB AL na wojska 2 DPanc w rejonie ześrodkowania już w okresie zabezpieczenia desantowania, a nie w czasie ich przegrupowania do rejonu działań bojowych 11 BPD /w okresie wsparcia desantu podczas jego działań na lądzie/.

Z treści tabeli 8 wynika, że główny wysiłek lotnictwa skoncentrowano w ogniowym zabezpieczeniu podejścia wojsk OGM z głębi na części najgroźniejszych obiektów nieprzyjaciela, których okresowe wyeliminowanie z działań bojowych mogło stworzyć dogodne warunki do szybkiego przeniknięcia wojsk 42KPanc w głąb ugrupowania 1 KA /H/.

Tabela 7

Ogniove porażenie nieprzyjaciela w operacji powietrzno-desantowej

Wsparcie desantu	Desantowanie	Zabezpieczenie desantowania	Środki rażenia
1 p/l LMB WL 2F na wezwanie z pola walki		<p>WR: SD 1 KA /H/, SD 1DP /WB/, SD WRE, dwie baterie "Hawk", jeden OOS OP.</p> <p>Artyleria: środki OPL i WRE na głębokość do 15 km w korytarzu przelotu LT.</p>	WRIA
		<p>Lotnictwo na 5 lotniskach, OOS OP, OKLT, dywizjon "Lance-2" systemu Assault Breaker, wojska w rejonie desantowania</p>	3 p/l LMB WL 2F
		<p>Lotnictwo na 3 lotniskach, bateria "Pershing-2", 2 DPanc w rejonie ześrodkowania i śmigłowce szturmowe 6 BŚ na lądowiskach.</p>	3 p/l LB 14 AL

Tabela 8

Udział WLF w ogniowym porażeniu nieprzyjaciela podczas wprowadzenia do działań
OGM 2F

Ognio- wsparcie nacierających wojsk OGM	Ognio- wsparcie ataku	Ognio- przygotowanie ataku	Ognio- we zabezpieczenie podejścia OGM z głębi	Pas
Według planu 42 KPanc	Według planu 42 KPanc	Środki pancerne i opance- rzone na odcinku wprowa- dzenia OGM.	SD 1 KA /H/, OKLT i CK PLSS, samoloty 78 elsz na lotnisku, śmigłowce szturmowe 6 BŚ na lodo- wiskach, 129 dywizjon "Lance" i bateria "Hawk"	42 KPanc
1 p/l LMB, 2 p/l ŚB 42 KPanc	1 p/l ŚB 42 KPanc	1 p/l ŚB 9A	2 p/l LMB	Wysilek

Zwraca przy tym uwagę nakazanie przez dowódcę frontu dowódcy 9A./na kierunku której wchodziła do działań OGM 2 Frontu/, aby 9 pśb WIA wysiłkiem jednego wylotu w czasie ogniowego przygotowania ataku zwalczał środki pancerne i opancerzone nieprzyjaciela na odcinku wprowadzenia 42 KPanc. Takie użycie etatowych jednostek lotniczych na korzyść sąsiednich związków operacyjnych jest zasadne; zwłaszcza w warunkach braku wystarczających sił lotnictwa do wykonywania niezbędnych zadań. A właśnie podobna sytuacja operacyjna istniała 29.5, kiedy to żadna z przeciwstawnych stron nie miała zdecydowanej przewagi ilościowo-jakościowej lotnictwa. Obliczony przy wykorzystaniu EMC stosunek sił lotnictwa przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9

Stosunek sił lotnictwa w dniu 29.5

Nieprzyjaciel			Stosunek sił		Siły własne		
Rodzaj lotnictwa	Razem	NBJ	Ilościowy	Jakościowy	Razem	NBJ	Rodzaj lotnictwa
LMB	305	97	1:1,86	1:1,01	566	481	LMB
LM	159	-	1:1,48	1,64:1	236	151	LM
LR	43	-	1:2,72	1:1,48	117	-	LR
Razem	507	97	1:1,81	1,13:1	919	632	Razem
NBJ	97	97	1:6,52	1:3,63	632	632	NBJ

Porównanie treści tabel 2 i 9 wskazuje, że mimo prowadzenia operacji powietrznej przez "Wschodnich" oraz ponoszenia strat przez obie strony w codziennych działaniach bojowych żadna ze stron nie posiadała liczącej się przewagi, a stan ilościowy lotnictwa był nawet wyższy niż na początku operacji. Wpłynęło na to wzmocnienie "Zachodnich" przez lotnictwo amerykańskie /podwójnego bazowania/ i uwzględnienie w kalkulacjach sił własnych dys-

ponowanego przez 2 Front wysiłku AL ND na ZTDW.

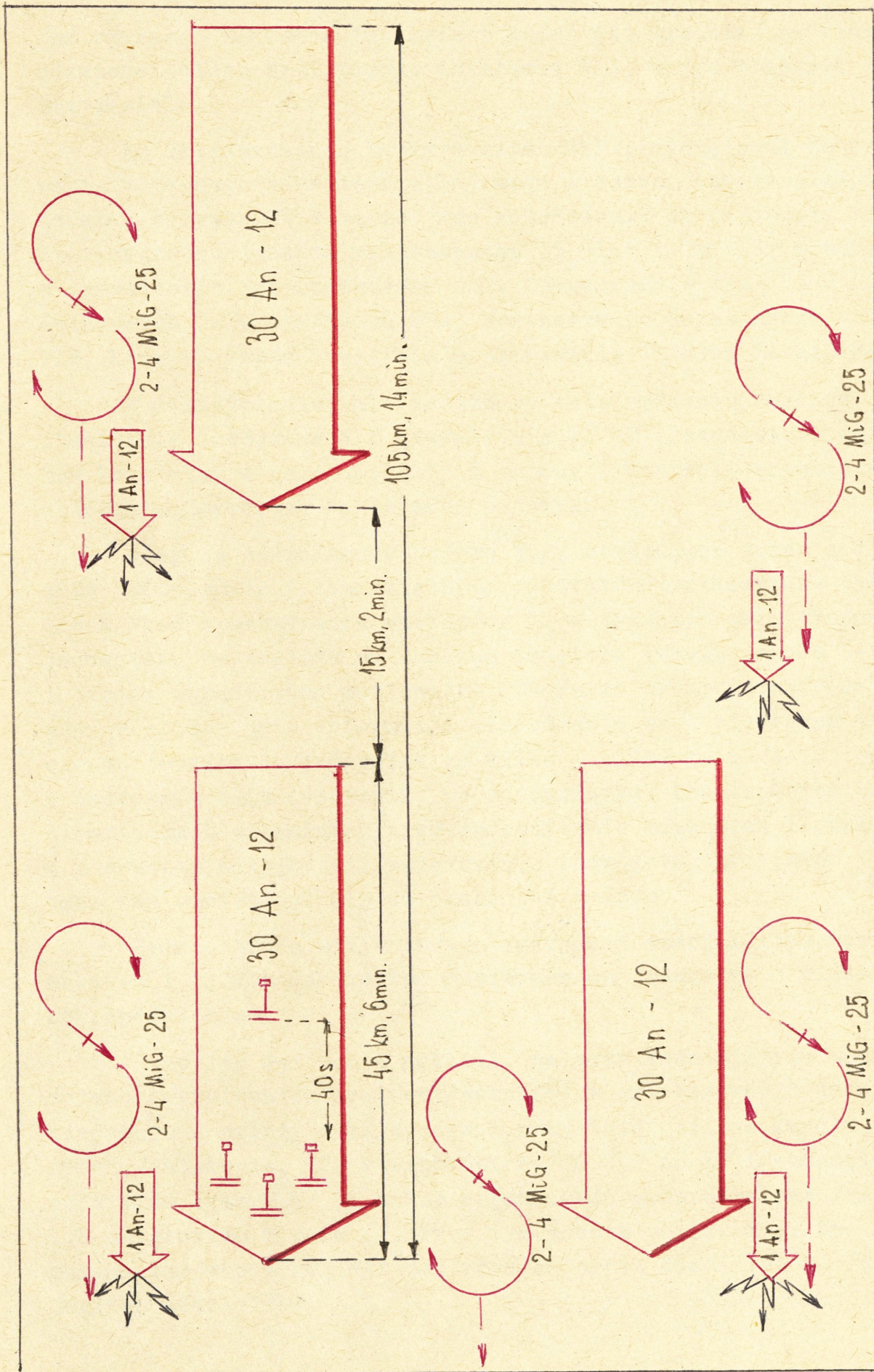
Warto w tym miejscu zasygnalizować ścisłą współzależność między sytuacją w powietrzu i na ziemi. Jak wykazują doświadczenia z wojen bez wywalczenia panowania w powietrzu nie można prowadzić operacji zaczepnych przez wojska lądowe, gdyż możliwości bojowe współczesnych samolotów i śmigłowców pozwalają w krótkim czasie obniżyć, w znacznym stopniu, potencjał bojowy nacierającego przeciwnika. W związku z tym mogą ukształtować się warunki sprzyjające skutecznej kontrakcji broniących się wojsk.

Dlatego budzą się wątpliwości czy w warunkach zbliżonej równowagi ilościowo-jakościowej lotnictwa w dniu 29.5 /patrz tabela 9/ wprowadzenie do działań OGM frontu, bez podjęcia zdecydowanej próby niszczenia lotnictwa nieprzyjaciela na lotniskach /patrz tabela 8/, miałyby szanse powodzenia.

O wiele większą uwagę poświęcono temu problemowi w operacji powietrzno-desantowej, gdzie planowano zwalczanie samolotów na 8 lotniskach i śmigłowców szturmowych 6 BS na lądowiskach /patrz tabela 7/. Ponadto osłonę LT przed przeciwdziałaniem LM nieprzyjaciela nad własnym terenem przewidywano w jednolitym systemie OPL, a w głębi jego ugrupowania przez 3 p/1 LM 14 AL.

Ugrupowanie jednej DLT podczas lotu po trasie, wraz z ideowym usytuowaniem wydzielonych sił LM do jej osłony, przedstawiono na rysunku 1.

W ćwiczeniu starano się konsekwentnie realizować /na wszystkich szczeblach dowodzenia/ równoległe przygotowanie WLF do działań bojowych. W sztabie WLF po otrzymaniu zadania bojowego /w postaci założenia/ wypracowywano w czasie około 2 godzin koncepcję zamiaru, nazywanego - nie wiadomo dlaczego - zamiarem ogólnym. W czasie informowania operacyjnego na którym był obecny kierownik czy personel dowództwa i sztabu WLF zapoznawano wszystkich z sytuacją operacyjną, a ćwiczący dowódca WLF ogłaszał koncepcję zamiaru. Jednocześnie zastępcom udzielał wytycznych do przygotowania danych niezbędnych do sprecyzowania zamiaru. Po przeprowadzeniu oceny sytuacji /w czasie około 1 godziny/ dowódca precyzował zamiar /zwany tutaj rozszerzonym/, który meldował kierownikowi ćwiczenia /dowódcy WL/. Podczas meldowania zamiaru ćwiczący dowódca WLF wykorzystywał opracowany przez sztab plan działań bojowych

Rys.4 UGRUPOWANIE CZĘŚCI RZUTU POWIETRZNEGO DESANTU OPERACYJNEGO

/na operację zaczepną lub trzeci dzień jej trwania/ na którym odzwierciedlone były ideowe działania WLF, wojsk własnych i nieprzyjaciela.

Po zatwierdzeniu zamiaru sztab WLF przystępował do opracowania wstępnego zarządzenia bojowego i szczegółowego planowania działań bojowych WLF, a po jego zakończeniu do napisania rozkazu operacyjnego. Zadania rozpoznawcze 35 plrt i 72 plbr precyzowano w zarządzeniu rozpoznawczym WLF. Równocześnie dla 1 i 2 CDB WLF, ćwiczących jako dowództwa WLA, opracowywano zarządzenia bojowe WLF, których treść umożliwia planowanie działań lotnictwa w WLA.

W międzyczasie, ale zawsze po zatwierdzeniu zamiaru, przedstawiciele dowództwa WLF udawali się do ZT i samodzielnych oddziałów lotnictwa w celu udzielenia pomocy i kontroli przebiegu przygotowania jednostek do działań bojowych.

Wstępne zarządzenie bojowe WLF, obejmujące zadania dla związków taktycznych i samodzielnych oddziałów przekazywane było w całości /bez sporządzania wyciągów/ do wszystkich zainteresowanych jednostek. Ze względu na znaczną objętość tekstu /około 5-6 stron/ i bardzo ograniczone możliwości TSD /przy wykorzystaniu dalekopisów/ w przesyłaniu informacji zarządzenia te w pierwszym dniu ćwiczenia dotarły do jednostek po kilku - kilkunastu /4-12/ godzinach. W następnym dniu ćwiczenia, po poczynionych różnorodnych przedsięwzięciach organizacyjnych /przesyłanie zarządzeń i rozkazów w pierwszej kolejności, zwiększenie liczby telegrafistów itp./ czas ten zmniejszył się do około 3-4 godzin.

Jednocześnie wiele innych zarządzeń specjalistycznych, komunikatów i innych dokumentów docierało do jednostek z wielogodzinnym opóźnieniem.

Przebieg ćwiczenia wykazał, że przy istniejących możliwościach technicznych systemu łączności w przekazywaniu informacji niejawnych, należy wykorzystywać wszystkie możliwe kanały łączności /dalekopis, TJ, kierunkowi na CD WLF do ZT i samodzielnych oddziałów oraz WLA/, a także organizować pocztę polową /samolot lub śmigłowiec z pocztą/. Przy tym pocztą polową musi być zorganizowana zarówno przez WLF jak również przez dowództwa ZT /do podległych oddziałów/.

Zastosowanie wymienionych rozwiązań w ostatnim dniu ćwiczenia przyniosło na ogół zadawalające wyniki. Obieg informacji między przełożonymi i podwładnymi był bardziej sprawny, co nie oznacza oczywiście, że wszystkie dokumenty docierały do zainteresowanych sztabów w pożądanym terminach. Warto przy tym zaznaczyć, że wymiana informacji odbywała się bez realnego przeciwdziałania nieprzyjaciela, według którego tylko poprzez zastosowanie WRE zmniejsza^{się} 3-5 krotnie napływ informacji na poszczególne punkty dowodzenia.

W ćwiczeniu podjęto również fragmentaryczne próby poszukiwania sposobów uchyłania się przed uderzeniami systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i broni precyzyjnego rażenia. Wskazywano na potrzebę podniesienia rangi maskowania i rozśrodkowania, ukryć dla ludzi i sprzętu, organizowania SD /węzłów łączności/ wyposażonych w wycofywany z eksploatacji sprzęt łączności i RUL, rozmieszczania na wybranych lotniskach wychodzących z uzbrojenia samolotów itd. Sugerowano ponadto doraźne wykorzystywanie kokosowników, blach i innych materiałów podręcznych w rejonach stoisk samolotów i SD. Duża powierzchnia odbicia lub promieniowana energia cieplna tych materiałów może spowodować, że część uderzeń systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i broni precyzyjnego rażenia zostanie skierowana właśnie na te swoiste pułanki.

6. Ogólne wnioski z działań lotnictwa oraz ich wykorzystanie w procesie dydaktycznym i naukowym ASG WP.

W ćwiczeniu nie zastosowano nowych rozwiązań w zakresie operacyjnego użycia WLF. Przebieg ćwiczenia potwierdził słuszność dotychczasowych założeń dydaktycznych ASG WP działaniach bojowych WLF w operacji zaczepnej frontu.

W zajęciach teoretycznych i ćwiczeniach należy nadal wskazywać ścisłą współzależność między sytuacją w powietrzu i na ziemi. Powinno się konsekwentnie podkreślać, że bez wywalczenia i utrzymania panowania w powietrzu prowadzenie działań zaczepnych przez wojska lądowe jest wielce problematyczne.

Front na operację zaczepną może otrzymać wysiłki LM i LB AL ND na ZTDW. Wykorzystuje go wówczas według własnego planu głównie do zwalczania w powietrzu samolotów systemu AWACS, PLSS i Assault Breaker /J-SAK/ oraz zwalczania odwodów operacyjnych, lotnictwa

na lotniskach, systemu dowodzenia i ŚNJ szczebla operacyjnego w najważniejszych zadaniach operacji frontu.

WLF znaczną częścią swego wysiłku wykrywają i zwalczają obiekty pierwszej kolejności rażenia. Do działań w składzie GRU frontu wydziela się klucz samolotów rozpoznawczych i eskadrę LMB. Od początku operacji utrzymuje się część sił w gotowości do działań z BMR.

Stosuje się równoległe przygotowanie do działań WLF. Dokumenty dowodzenia lotnictwem opracowane przez KTL potwierdziły swą użyteczność w praktycznej działalności ZT i oddziałów lotnictwa. Należy jednak dążyć do ich formalizacji i ograniczenia treści, gdyż niewydajny system przekazywania informacji przez TSD wydłuża czas doprowadzenia zadań do wykonawców.

Na planach działań bojowych WLF i graficznych decyzjach dowódców szczebli taktycznych przedstawia się różne tabele i kalkulacje, które znajdowały się w legendach.

Dalszych badań i rozwiązań technicznych wymaga obrona jednostek lotniczych przed uderzeniami systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i broni precyzyjnego rażenia.

Przedstawione w materiale działania lotnictwa w operacji zaczepnej frontu należy traktować jako jeden z możliwych wariantów rozwiązań. Rozważania te można przedstawić i omówić podczas seminariów oraz traktować jako przykładowe w badaniach naukowych

Wydrukowano w 3 egz.

Egz.Nr 1-3- Bibl.Nauk.ASG WP

Wyk.ppłk Michalak W.

Druk.DS dnia 11.06.1987 r.

Nr ks.masz.PF228/WL

